

Keskin: Devlete hiç küsmedim

1970'li yıllarda iki kez Türk vatandaşlığından atılan ve açtığı davaları kazanarak yeniden Türk vatandaşlığına dönen, Alman Federal Meclis'e Sol Parti milletvekili Prof. Hakkı Keskin, "Devlete hiç küsmedim" dedi.

ÖĞRENCİ olarak geldiği Almanya'da Türkiye aleyhinde davranışta bulunduğu gerekçesiyle 1970'li yıllarda iki kez Türk vatandaşlığından çıkarılan ve Danıştay kararıyla iki kez Türk vatandaşlığını yeniden kazanan, 18 Eylül'de Almanya'da yapılan erken genel seçimleri kazanarak Federal Meclis'e Sol Parti'den milletvekili olarak giren Prof. Hakkı Keskin, "Devlete hiç küsmedim" dedi.

Federal Meclis Avrupa Birliği (AB) Komisyonu üyesi ve Sol Parti'nin AB'nin Genişlemeden Sorumlu Danışmanı olan Prof. Keskin, Türkiye'nin AB üyeliği konusunda parti içinde farklı düşünceleri ikna edebileceğine inandığını da dile getirdi.

1993-1997 yılları arasında Hamburg Eyalet Meclisi'nde Sosyal Demokrat Parti (SPD) milletvekilliği yapan Prof. Keskin, Hürriyet'in sorularını şöyle yanıtladı:

► **40 yılı aşkın bir süre önce adım attığınızda nasıl bir Almanya bulmuştunuz?**

- Bundan tam 41 yıl önce Noel günlerinde Almanya'ya geldim. Türkiye'de liseyi bitirmiştım. Hamburg'da çalışan iki abim vardı. Geldiğim ertesi günü sokağa çıktım. Caddeler bombosdu, kimsecikler yoktu. Hayretler içinde kaldım. Nasıl olur da koskocaman bir kentin caddeleri bombos olabilirdi.

Arkadaşlar Noel günlerinde insanların dışarı çıkmadıklarını ve bu günleri evlerinde geçtiklerini söylediler. Bu benim hiç unutamadığım bir anıdır.

► **Almanya'da öğrenci hareketlerinin ateşli olduğu bir dönemde öğrenim yaptınız. Herhalde daha o dönemde kendinizi politikannın içinde buldunuz.**

- Bir süre Almanca öğrendikten sonra üniversiteye girmek için hazırlık kurslarına da katıldım ve tamamladık-tan sonra da kaydımı yaptır-dım.

Hamburg'da Siyasal Bilimler öğrenimine başladım. Ama benim gönlüm Berlin'deydi. Çünkü Berlin Hür Üniversite'nin Siyasal Bilimler bölümün çok iyi bir ünü vardı. Hamburg'da bir yıl okuduktan sonra kaydımı Berlin'e aldır-tım. 1966-1967 yıllarıydı. Tam Avrupa'da öğrenci hareketlerinin yavaş yavaş başladığı dönemler. Ben kendimi o zamanlar Berlinli Öğrenci Derneği'nde buldum ve derneğin yönetim kuruluna seçildim. Şu anda İstanbul Teknik Üniversitesi İş Hukuk Profesörü olan Devrim Ulucan ve Türkiye'de sonradan Anayasa Mahkemesi Üyesi olan Prof. Fazıl Sağlam Almanya Türk Öğrenci Federasyonu'nun (ATÖF) yöneticileriydi. Türkiye'nin geri kalmışlık nedenleri konulu bir seminer oldu. Ben de zaten bu konulara büyük ilgi duyuyordum. Çok ayrıntılı bir konuşma hazırladım. O konuşmama epey ilgi çekti. Ulucan ile Sağlam yönetimi devretmek istiyorlardı. Bu konuşmamadan sonra bu görevi benim üstlenmemi istediler. 'Aradığımız adam sensin' dediler. Daha sonra yapılan seçimlerde ben başkanlığa getirildim. ATÖF o zaman 16 kentte derneği olan bir kuruluştu. O zaman hiç birimizin aklından Almanya'da kalmak geçmiyordu, hep Türkiye'ye dönmeyi düşünüyorduk. Türkiye'deki düzeni daha adil olması için nasıl değiştirebiliriz diye düşünüyorduk. Daha demokratik, daha sosyalist bir düzen.

ATÖF içerisinde bizim ekip Devrim hoca, Fazıl Sağlam hepsi sol-Kemalistti. Ben de öyleydim ve hala da öyleyim. Ama federasyon içerisinde aşırı gruplar da vardı. Örneğin

PDS Milletvekili Prof. Hakkı Keskin, arkadaşımız Ahmet Külahçı'ya parti içinde Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olanları ikna edeceğine inandığını söyledi.

Maocular, TKP'liler de vardı.

► **İşte o dönemde iki kez Türk vatandaşlığından çıkarıldınız. Niçin?**

- Vietnam Savaşı'na ve Amerikan emperyalizmine karşı bir tutum içindeydik. Bunu her fırsatta açık bir şekilde dile getiriyorduk. Bu dönemde Türkiye'deki politik gelişmelerle de yakından ilgileniyorduk. Yunanistan'da cunta başa gelmişti. 1970'lere geliyorduk. Biz de hep 'Türkiye nereye gidiyor?', Yunanistan gibi askeri darbe mi olacak derken 1971 muhtırası geldi. 1968-1969 yıllarında Türkiye'ye dönük yaptığımız eleştiriler çok ciddiye alınıyordu. O zaman Berlin'de bir Türk öğrenci müfettişi vardı. Bu müfettiş Türkiye'yi kötüliyorlar, onur kırıcı davranışta bulunuyorlar diye bizleri şikâyet etmiş. Bunun üzerine benim öğrencilikle ilişkim kesildi. 1970 yılında Türk vatandaşlığından çıkarıldım. Tabii tamamen siyasi nitelikli bir olay olduğu için Türkiye'de çeşitli çevreler buna tepki gösterdi. Uğur Mumcu ve Uğur Alacakaptan avukatıydım. Bu Türkiye'de bir hukuk olayı haline geldi. Sağ basın vatandaşlıktan çıkarılmamın doğruluğunu savunurken, Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet gibi gazeteler vatandaşlıktan çıkarılmamı eleştiren haberler yayınladılar.

► **İki defa vatandaşlıktan çıkarıldınız. Devlete, hükümete veya politikacılara hiç küsmediniz mi?**

- Türk devletine hiçbir zaman küsmedim. Zaten devlete küsemem söz konusu da olamaz. Aslında ben hükümetlere de politikacılara da kızmadım. Daha sonraki yıllarda dernek yöneticisi olarak Türkiye'ye gittiğim yıllarca Türkiye'nin başbakanlığını yapan Süleyman Demirel ve İçişleri eski Bakanı İsmet Sezgin'le görüşmüştük. Orada her ikisi de bana diğer arkadaşlardan daha farklı, yani daha özen gösterir bir tutum sergilediler. Zaten bu yaklaşım da her şeyi çok iyi anlatmaktadır.

SPD'den PDS'e

► **1990'lı yıllarda SPD'de aktif politika yaparken, 2005 yılında şu anda adı Sol Parti olan Sol Parti'ye geçtiniz. Neden bu cephe değişikliği?**

- 1980 yılında sonradan SPD Genel Sekreterliği de yapan Olaf Scholz bana gelerek Hamburg Eyalet Meclisi'ne kendi partilerinden milletvekili adayı olmamı önerdi. Ben de bunu kabul ettim. Ancak kendisine çok açık bir şekilde "göstermelik aday" olmayacağına söyledim. Almanya'daki Türklerin ve diğer göçmenlerin eşit haklara sahip olmaları için kararlı bir şekilde mücadele vermek istediğimi söyledim. O zamanlar SPD de gerçekten bunu istiyordu. Dışlamayı Engelleme Yasası, çifte vatandaşlık, yerel seçimlere katılma hakkı, Türkçe'nin anadil dersi olarak müfredata girmesi gibi öneriler içerin bir öneriler paketi hazırladım. Çifte vatandaşlık konusunda girişimde bulundu SPD. Ama çok da samimi değildi. Yerel seçim hakkını Anayasa Mahkemesi engelledi. Bu kararda hükümetler isterse Alman vatandaşlığına geçmeyi kolaylaştırıp, bu hakkı yaratırlar deniyordu. Hamburg bunu yapmadı.

Bardağı taşırın son damla ise Alman vatandaşlığından sonra yeniden Türk vatandaşlığına geçtikleri için 50 bine yakın insanın Alman vatandaşlığına kaybetmesi oldu. Bu insanlara böyle davranılmaması gerekirdi. Bunun üzerine ben SPD'den ayrılma ve kopma kararı verdim.

TGB olarak her partiyle olduğu gibi PDS ile de göçmenlerin sorun ve beklentilerini görüşüyorduk. Biz TGB olarak PDS'nin Başkanı Lothar Bisky ile de görüşmüştük. Bu görüşmemizde diğer parti liderlerine olduğu gibi ona da hedeflerimizi ve önerilerimizi aktardık. Önerilerimize PDS tam destek verdi. Erken seçim öncesi de PDS'nin beni milletvekili adayı göstermek istediği bana iletilmişti. Ben de bunu kabul ettim ve seçimlere kazanarak Federal Meclis'e girdim.

► **Sol Parti'de Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olanlar var. Onların bu yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

- Sol Parti Meclis Grubu Eşbaşkanı Oskar Lafontaine seçim öncesi Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğine karşı açıklamalarda bulundu. Kendisiyle bu konuyu konuştum. Türkiye'ye diğer aday ülkelerden farklı davranılmaması gerektiğini çok açık bir şekilde söyledim. O da bunu savunduğunu dile getirdi. Buna parti programında da yer verdim. Ben Türkiye'nin AB üyeliği konusunda farklı düşünceleri ikna edeceğime inanıyorum.

Cumhurbaşkana mektup

► **O günlerde Almanya'da kalabilmeniz için Cumhurbaşkanı'na bile mektuplar yazdığınız söylenir. Kim yazdı bu mektupları?**

- Türk vatandaşlığından atıldığım için pasaportumun geçirilirlik süresi uzatılmadı. Bu nedenle de oturma izni hakkını kaybettim. Sınır dışı edilme tehlikesiyle karşı karşıyaydım. Bu kez Almanya'daki bazı şahsiyetler devreye girdi. Alman yazar Günter Grass ve Fransız filozof Jean Paul Sartre gibi şahsiyetler devreye girdiler. O zamanki Cumhurbaşkanı Gustav Heinemann'a burada kalabilmeniz için mektuplar yazıldı. Ayrıca Avrupa'nın 7 üniversitesinde açlık grevleri yapıldı bana oturma izni verilmesi için.

Türkiye'ye dönüş

► **Bir ara Türkiye'de çalıştınız. -1977'de temelli Türkiye'ye döndünüz. Bursa'da yeni açılan Uludağ Üniversitesi'ne başvur-dunuz. Almanya'dan ve Fransa'dan gitme beni tanıyan genç arkadaşlar vardı görev yapan. Bursa'da asistanlık sınavlarına girdim ve kazandım. İstedikleri diğer evraklarını da verdim. Aradan uzun süre geçtiği halde işe başlatmadılar. Hep 'bekle' diyerek oyaladılar. Bizim dosya MİT'e gitmiş. 'Siyasi geçmişinizi bizi ilgilendirmeyen, önemli olan bilim adamı niteliğinizi' diyerek yine**

beklememi söylediler. 6 ay sonra yeniden sınava girmem istendi. Onu da

yaptım ve başardım. Artık beklemekten bıkmıştım. Ecevit'in başbakanlığı döneminde Devlet Planlama Teşkilatı'na uzman olarak girdim. 100 sayfalık bir tez hazırladım Türkiye'nin kalkınma projesiyle ilgili. 1979'lar vur kır dönemiydi. 1980'in ilk aylarında darbenin gelmekte olduğunu gördüm. Hükümet değiştirdiği için bizi kazağa aldılar. Sözleşmeli özel personel olduğumuz için işe gidip geldik. Ancak bu durumda rahatsız olduğum için Almanya'ya dönmeye karar verdim ve geldim.